

Kwa taŋa zliya tsasli Pəl kaa Timəte Kwəma dza ghwəmməə gha sənataa dzəkən zliya na

Ta bə kaa madigay Timəte tsasli Pəl zliya na. Ma kə kaa har Timəte tsa vay: «Zəghwee» kə. Sa nzana ghəci niy kəətiti Timəte ta banavə nəfə tsa ci ghəci kaa Yesəw, va tsəgha har na tsəgha. Timəte tsa va dibay, ndə mbə mbəzli ghəra Pəl sləni Yesəw li shi niy nza na. Piya daŋ mənti Timəte mbə ghəra sləni ghəshi lə Pəl tə pi kwəti, cəke' ghəci sənay nzəy tsa Pəl wəzə.

Ma kə nihwəti mbəzliy, ghala pətsa tsasli Pəl zliya nay, məndi pəlay səəmə kwa fərshina mbə məlmə Rəm na, ghəci mbə zhiniy təwrə tə hidfi ka Masedəwan, kə ghəshi. Ma na Timəte naci kiy, ghəci mbə məlmə Efesə na. Pəl niy gəzanci na nzəyəy mbəba, ta mətəhə bərqi lə ta bəni shiy kaa mbəzli mbəba. Məlmə Efesə vay, məlmə dikə na, ndəkwə vəgha kwəfa dikə na. Daŋ ka mbəzliy təwrə mbə ta zhəghə dəvə.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1 Pəl gəzanci kaa Timəte nza ghəci makə mbəzli va bəni shi dzərvə dzərvə ni kaa mbəzli, ka gəzəə dzəkən wəzə hwər tsa mananati Hyala ghəci Pəl. Zhini ka gəzə kaa Timəte a ghəci kəsəvə ndəghwə kwəma Hyala wəzə mbə nəfə tsa ci.

Vəh 2 Pəl gəzanci kaa Timote a ghəci gəzanshi cə'wə Hyala kaa mbəzli, ka gəzanci njasa dza zhər lə mi'iy nzəy mbə jakəva tsa mbəzliy nəw Yesəw.

Vəh 3 Pəl gəzanci kaa Timote njasa təbə mbəzliy 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəw, nza ghəci sənay tərashi.

Vəh 4 Pəl mbə gəzanci kaa Timote dzəkən kwəma dza mbəzliy məni ge'i lə kwa kərnı vəghwə. Zhini ka gəzanci a ghəci mbə mənti məhərli lə kwəma dza naa bananshi kaa mbəzli dıba.

Vəh 5 pa' tə vəh 6:1-10 Pəl gəzə kaa Timote dzəkən nzəy tsa mi'i mbəreketi, lə nzəy tsa ka 'wa kwal kaa mbəzli, lə nzəy tsa mevivi kwa jipə mbəzliy nəw Yesəw, lə nzəy tsa ka shiy.

Vəh 6:11-21 Kwa kərnı gəzə kwəma Pəl kaa Timote

Pəl səkwə Timote

¹ Yən tsasli na zliya na, yən yən Pəl ndə kwal tsa Yesəw *Kəristəw. Kar Hyalaa mbəlitemmə ghəshi lə Yesəw Kəristəw ntsa fəy ghwəmmə ghən tsa ghwəmmə gəzliŋə ti fəyra na ka ndə kwal tsa Yesəw.

² Kaa ngəŋa gha Timote tsaslee zliya na. Ghay, nja zəghwee yakee katan katan məniŋa gha, sa kəətitəŋee mba'a gha banavə nəfə tsa gha kaa Yesəw *Kəristəw. Məntəŋa wəzə hwər tsa

---

1:1 1:1 Ndə kwal tsa Yesəw: 2:7; Hyalaa mbəlitemmə: Tit 3:4; fəy ghən gəzliŋə: Kwəl 1:26-27   **1:2 1:2** Timote: 1Kwər 4:17; zəghwee: 1Kwər 4:15; 1Tes 2:11; Tit 1:4

nzə Didi Hyala ghəshi lə Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw, mba'a ghəshi zhəhwərti zhəhwər tə gha, zhini mba'a ghəshi ndaŋa zərkə mbə nzəy tsa gha.

Məni tə ghwəy məhərli va mbəzliy bəniŋwəy shiy kama katan ni

³ Ə dee ghaa nzəyŋa mbə məlmə Efesə, njasaa niy gəzəŋee va yən madī ta dzaraa dzəti hidī ka Masedəwan. A nihwəti mbəzli mbə məlmə vay, kwəmaa kama katan na kwa kwal Hyalaa bəni ghəshi kaa mbəzli. Ə pə ghaa makəshi va bəni niva shiy kaa mbəzli.

⁴ Gəzanshi, ka kəslimbə ghen ghəshi kən kwəma mbəzli mbəradzə lə babala jijihī, ka dzar ka dzar, kala kərkəva ma ma, pə gha kaa ngəshi. Niva shiyəy, war ghəpə na sa fə ghəshiy dzəghwa jipə mbəzli tə gəm gwa'a tsəgha. Ka kəəti mbəzli ghəshi ta sənay njasa mbəli Hyala mbəzliw. Mba'a kə ndə banavə nəfə tsa ci kaa Hyalay, ta mbəliy dza na.

⁵ Sa wana dza ghaa gəzanshi kwəma va tsəghay, ta mbə ghəshiy dī nihwəti mbəzli lə dī tsaa səəkə mbə nefer dəwdew ni, ka məni kwəma wəzə na ghəshi, mba'a ghəshi banavə nefer shi katan katan kaa Hyala.

⁶ A nihwəti mbəzli tibay, mbərəkə zlashi ghəshi məni shi wəzə ni va, mba'a ghəshi

---

1:3 1:3 Efesə: SləniKY 20:1mbəzliy bəniŋwəy kwəmaa kama katan na kwa kwal Hyala: 4:1-10; 6:3-5, 20-21; 2Tim 2:16-18, 23-26; Tit 1:10-16; 3:9-11   **1:4 1:4** 4:7; 6:20; 2Tim 2:16, 23; 4:4; Tit 1:14
1:5 1:5 1:14, 19; 2:15; 4:12; Rm 12:9; 13:10; 1Kwər 8:1; Gal 6:10; 2Tim 1:3, 13; 3:10; Tit 1:15   **1:6 1:6** 1:4; 6:4, 20; Tit 1:10

kəslimbə ghən war mbə ngəngərə ghəpə tsa gəmgəm tsa gwa'a tsəgha.

⁷ Mba'a ghəshiy dī nza ka *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala na, a ka sənata ghəshi ya kwəma gəzəpə ghəshi vaw. Ya shi dātəvashi ghəshi vaa dzəti bənishi kaa mbəzli na, sənashi ghəshiw.

⁸ A ghwəmmə sənay, ta na *kwəma pəhəti Hyalay, jəw na wəzə məndi kə bəvə ta məni kwəma bərkəkə Hyala liw.

⁹ Favə tə ghwəmmə wəzə: Na na Hyalay, ta mbəzliy məni kwəma wəzə na bəkə na kwəma pəhəti naw. Avanashi mbəzli bəkə na kwəma pəhəpəhə na ti shi: Ta mbəzliy lidī kwəma pəhəti na, lə ta ka zhini ghən kala nəw ma kwəma pəhəti Hyala, lə ka ndərəm, lə ka məni *kwəma jikir na, mba'a mbəzliy ha'wə ma tə Hyala, ka ndərə ya nimafa shi dza bəla kwa Hyala. Zhini mba'a ta mbəzliy pəəsli dəshi, ya mbəghəshi, lə ka bəkwəpə gwa'a.

¹⁰ A Hyala banavəshi kwəma pəhəti na dība kaa ka məni ghwərghwər, lə kaa zal tsaa həni lə zal nja mali, lə kaa ka dəl mevivi. Aa banavəshi dība kaa ka slasla dzərvə, lə ka zəzəmə fəlaa dzəkən kwəma sənata ma ghəshi, mba'a ta mbəzliy məni shiy dzava ma kwa kwal Hyala.

¹¹ Kwəma bəniṅwəy ya nay, mbə Yəwən kwəma wəzə na va ndara Hyala mbə dəvee na. Dzəkən Hyala kwa shəndəkə gəzə na kwəma, səkə va Hyala va ghava təfə miy dzəkən

---

1:8 1:8 Rm 7:12, 16   **1:9 1:9-10** Gal 5:19-21   **1:10 1:10** 4:6;
6:3; 2Tim 1:13; 2:2, 15; 3:14; 4:2-3; Tit 1:9; 2:1, 7-8   **1:11 1:11**
1Tes 2:4

mbözli.

Pəl mananci 'wəsa kaa Yesəw tə sa zhəhwərti na zhəhwər ti

¹² 'Wəsa nə ya kaa Yesəw *Kəristəw Ntsaa sləkəmmə, ghəci saa ndara bərçi ta ghəranci sləni cee. 'Wəsa nə ya ngəci, sa nzana, mba'a nighətəra ka ntsa slar tsa dzaa bəvə sləni bekir dəvə, va tsəgha bəvəra na ta ghəra sləni ci.

¹³ Kwatanay, ə niy tsəəree, ka sanshi ngəra'wə kaa mbözliy niy nəw, ka tsəərəshi. Dzəghwa Hyala mba'a zhəhwərti zhəhwər tə ya tərəjw. Saa niy sənata mee ghalaba sləni jikir naa sa ghəree va pən. Kalaa niy banavə nəfə tsee ya ngəci.

¹⁴ Dzəghwa Ndə sləkəmmə Yesəw, mba'a mənti wəzə hwər tə ya dalala, dza na mba'a ndara kwal ta mbee banavə nəfə tsee, mba'a kəətitəra ta mbee dī nihwəti mbözli, sa nzana jakəjakə ghəy li.

¹⁵ Avanta kwəma dzee na ta gəzə sənəzvay, kwəma katar na na, a kə mbözli zləbavə lə nefer shi gwanashi: A Yesəw Kəristəw səkəy dzəti hidī ta mbəli mbözliy məni *kwəma jikir na. Mbə mbözli vay, yən gwəra naa mənəhwə kwəma jikir na.

¹⁶ Ma dza Yesəw Kəristəw na, mba'a zhəhwərti zhəhwər tə ya, yən yən saa gwəramti vaa mənəhwə kwəma jikir na, ta mbəə canshi kaa mbözli njasa nza Yesəw ndə sə'wa kwəma. Ma

---

1:12 1:12-17 2:7   **1:12 1:12** Gal 1:15-16   **1:13 1:13** SləniKY
8:3; 9:1-5; 1Kwər 15:9; Gal 1:13   **1:14 1:14** 1:5; 1Kwər 15:10
1:15 1:15 Lk 15:2; 19:10; Rm 5:8   **1:16 1:16** Ef 3:7-9; Kwəl 1:25

kwøma mēnti na va lə ya tsəghay, ta mbəø canshi kaa mbəzli, njasa dza naa sə'wa kwøma ti shi kwørakwə. Sa ka ghəshi bənavə nefer shi kaa Yesəw na, nza ghəshi kwømavə piy tsaa kəfi ma.

¹⁷ Fal Hyala ghwəmmə nana ki. Ghənzə na mazə pa' kwa ndimndim, na nanzəy, ka məti naw, ka nata ndə dibaw, war ghənzə na Hyala kwətita. Ə pə ghwəmməə fə shəndəkəə dzəti, ka fə dikəə dzəti ya hwəmba. *Amin.

Pəl mətshanci bərçi kaa Timote

¹⁸ A zəghwee Timote, avee fambəŋa kwøma na mbə dəvə gha. Ghənzə na kwøma gəzəkə ka gəzə kwøma Hyala kwatanəa dzəkən gha. Kwøma gəzəkə ghəshi vay, zəzə tə ghaa dzəkən, mənta ghənzə ka shi mbəz gha, ta bəŋa bərçi, ta məni sləni wəzə na.

¹⁹ Ma ghala vəghwə tsa dza ghaa məni sləni gha vay, war kaa Hyala pə gha taa zlatanavə nəfə tsa gha. Zləbavə tə gha kwøma gəzəŋa *Safə tsa Hyala mbə nəfə tsa gha. A nihwəti mbəzli tibay, kala zhini ghəshiy dī zləba kwøma gəzanshi Safə tsa Hyala mbə nefer shi. Va tsəgha dī ma ghəshiy zlatanavə nefer shi kaa Hyala ghwəla.

²⁰ Ma gəla mbəzli gəzee vay, mbə shi na kar Himene lə Alekəsandərə. Mbəzli bakə ni vay, e tahanavəshi kaa *ndə jaka tsa Hyala, nza ghəshi mbəə bənivə nzəyshi kala tsəərə ma Hyala ghwəla.

1:17 1:17 Rm 16:27   **1:18 1:18** 4:14; 6:12; 1Kwər 9:24-25; 2Tim 4:7-8; Zhəwdə 3   **1:19 1:19** 1:5   **1:20 1:20** Himene: 2Tim 2:17; Alekəsandərə: 2Tim 4:14; ndə jaka tsa Hyala: 1Kwər 5:5

*Kwømaa dzəkən nzøy tsa mbəzliy nəw Hyala***2**

¹ Avanta kwa taŋa kwøma dee gəzanshi kaa mbəzli, ta mənı ghəshi: Ə pə ghwəy cə'wə Hyala, ka mbazlanta miy, ka mananta 'wəsa ta mbəzli gwanashi.

² Cə'wəm Hyala ta mezhizhə, lə ta mbəzli dikə dikə ni gwanashi, ta mbə hidı ghwəmmə nza wəzə, ghenikə nzøy ti shi. Ma mbə nzøy tsa ghwəmmə va kiy, ta mbə dza ghwəmmə nəw Hyala lə nəfə kwətiŋ, ka təbanta nzøy tsa ghwəmmə kaa Hyala.

³ Nava kwəmay, ghənzə na sa wəzə na, ka təbanta tərəŋw kaa Hyala kwa mbəlimmə.

⁴ Tawa təbanta nay, sa nzana ka dı ghənzə mbəzliy mbəlishi gwanashi. Zhini ka dı ghənzə mbəzliy sənata na katanə na kwøma.

⁵ Ta mbəzli gwanashi na kwøma va, sa nzanay, kwətiŋta na Hyala gwa'a tsəgha. Zhini kwətiŋəy mətəkwəl tsa kwa jipə Hyala lə mbəzli dıfa. Ntsa vay, ghəci na Yesəw *Kəristəw.

⁶ Ndəs səəkəy na, mba'a zlay piy tsa ci ta mbəə mbəərəti mbəzli gwanashi. Kwøma mənti na vay, ta mbə mbəzliy sənay a Hyalaa dı mbəlishi gwanashi ge'i lə vəghwə tsa bərkəti na va kə ghəshi, mənti na tsəgha.

2:1 2:1 Ef 6:18-19; Flp 4:6   **2:2** 2:2 Esd 6:10   **2:3** 2:3 Tit 3:4
2:4 2:4 Ezhek 18:23; 2Tim 2:25-26; 2Pi 3:9   **2:5** 2:5 Nəw 6:4-5;
1Kwər 8:6; Rm 3:29-30; 10:12-13   **2:6** 2:6 Mk 10:45; 2Kwər 5:15;
Gal 1:4; Tit 2:14; 1Zhŋ 3:16; vəghwə tsa bərkəti Hyala: Gal 4:4;
Tit 1:3

⁷ Va tsəgha fəyra Hyala ka ndə kwal tsa nzə, ta dzaa gəzanshi kwəma va kaa mbəzli. A kə ngəra na: «Mbala bananshi kwəmee kaa *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə, ta mbə ghəshiy sənata na katan na kwəma, nza ghəshi banavə nefer shi kaa Yesəw» kə. Kwəma gəzee vay, dzərvə mbəw, kwəma katan na na.

⁸ Ma dəe kiy, ya pa' kwəmaɓay, ka cə'wə Hyala zhər, ka kafə dividivi shiy dzəta ghwəmə, ta cə'wə Hyala lə nəfə tsa dəwdəw tsa. Əntaa ghəshi bə nəfə ma, əntaa zəzə kwəma gəmgəm na nza mbə ghən shi ma.

⁹ Mi'i dibay, ə dəe ghəshiy dza lə shi wəzə ni tə vəgha shi, nanzə kiy, əntaa ghəshi dzaa pa shiy, nza mbəzli mbəə falshi ma. Əntaa ghəshi dzaa ghasləva ya lə mbərə ghən tsaa gwəramti, ya lə shi ghaslə ka dən gəna, ya lə kwədeler ka dən gəna ma.

¹⁰ Ma ni shi shi ka ghəshi pəla ghasləva li shiy, mənə slənə wəzə na. Ma na mi'iy ni, a ghəy dī fəti va Hyala, kə ghəshiy, avanay njasa təbə na ghəshiy mənə:

¹¹ War gwəŋəshi kə ghəshi dzaa nzəyshi, ka fa shi bananshi mənədi va, ka dī fəti ti shi.

¹² Banavə kwalee kaa mali ta bəni shiy ghənzə kaa zhər, ya ta sləwashiw. War gwəŋəshi kə mi'i nzəyshi.

¹³ Sa nzanay, pərba *Adam gha Hyalaa ngati, madī na ta nga *Evə.

2:7 2:7 ndə kwal tsa Yesəw: 1:11-17; Gal 1:1; 2:7-8; Ef 3:7; 2Tim 1:11 **2:8 2:8** 1Pi 3:7 **2:9 2:9** 1Pi 3:3-5 **2:10 2:10** 5:10 **2:11 2:11-12** 1Kwər 14:34 **2:13 2:13** Ghava 2:7, 21-22; 1Kwər 11:8-9

¹⁴ Zhini bay, Adam na sa hөөрөti *ndө jaka tsa Hyalaw, mali na sa hөөрөti na, ghөnzө saa diti ma fөti ta kwөmaa niy gөzөkө Hyala.

¹⁵ Ya tsөgha nzөy, ta ya ndөrazhi dza mi'i, ma nza Hyala mbөlitishi, ghөshi kө dzaa banavө nefer shi kaa Hyala, ka di nihwөti mbөzli lө nөfө tsa shi dөwdfөw kwa kwөma Hyala, kala kөli ma ghөн tsa shi.

3

Njasa tөbө mbөzliy 'wa kwal kaa mbөzliy nөw Yesөw nza

¹ Avanta kwөma dzee na ta gөzөy, kwөma katanj na na. Mba'a kө ndөө di mөniy ka ntsaa 'wa kwal kaa mbөzliy nөw Yesөwөy, slөni wөzө naa sa tivө na.

² Ma ntsaa 'wa kwal va kiy, ka tөbө na mөndiy hanci cөm dza kwa *kwөma jikir na ya jөw nzөw. Mali kwөtiñ tөbө na vө. Ntsaa ya ghөн tsa ci va kwөma ghөci, ndө ka zөzө kwөma wөzө, ka ka'wө ka mөlmө wөzө kөghi tsa ci, mba'a mbay bananshi shiy kaa mbөzli wөzө, ava tsөgha tөbө na.

³ Əntaa ghөci dzaa nzaa ndө sasa shiy, ka ghi ma, əntaa nzaa ndө ghwampa ghwampay ma. Ndө sө'wa kwөma di na ghөci kala di ma miy, kala mөni ma mөtsө ta gөna.

⁴ Ghөci dibay, ntsaa mbay kөsөvө mbөzli kөghi tsa ci wөzө, mba'a iti ndөrazhi ci, ka ha'wө ghөshi ti, ka danci fөti wөzө, di na.

⁵ Ma gøzee kwøma va tsøghay, sa nzana kala mbay kə ndəə kəsəvə ni kəghi tsa ci mbəzli wəzəy, njaa dza naa mbay kəsəvə niy nəw Yesəw mbəzli kia?

⁶ Mba'a pə ghwəy dī fə ndə ka ntsaa 'wa kwal mbə mbəzliy nəw Yesəwəy, əntaa ghwəy fə ntsaa zləbavə kwøma Hyala 'war'war ma. Sa nzana, mba'a kəə yəwən ndə mbə kwøma Hyalay, ta kəli ghən dza na. Ka gha nighə ki na, Hyala basanakən ngwəvə njasa basanakən na va kaa *ndə jaka tsa nzə.

⁷ Ma ntsa va dibay, ntsa fal mbəzliy nəw ma Yesəw dī na ghəci, kala tsøgha na ta ndərə dza ghəshiy dza, ma ghalaba ki na, tanjan dza ndə jakaa kərinəhwəə dzəti zamba ci ta mənī kwøma gəmgəm na.

Njasa təbə mbəzliy kəəti mbəzliy 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəw

⁸ Ma təbə mbəzliy kəəti ka 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəw kwərakwəy: Wəzə kə nzəy tsa shi mbə sləni ghəra ghəshi gwanata, kala gəzə ma kwøma ghəshi bakə bakə, kala sa ma tay ghəshi gar ghi shi, kala gwəfə ma gəna va mbəzli.

⁹ Kwømaa dzəkən banavə nəfə tsa ci ndə kaa Yesəw, sa cikəvəri Hyala dzəti ngwəlay, mba'a ghəshi ndəghwəti lə nefer shi dəwdəw.

¹⁰ Mba'a pə ghwəy dī tsəha mbəzliy kəəti mbəzliy 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəwəy, pərba sləni shi pə ghwəy taa nighəti di, mba'a

kə sləni shi wəzəy, nza ghwəy banavəshi sləni va mbə dəvə shi ghalaba ki.

¹¹ Mi'i mbəzli va kwərakwəy, wəzə kə nzəy tsa shi mbə sləni ghəra ghəshi gwanata. Əntaa ghəshi nzaa mi'i ka zəmə mətsəni mbəzli ma, na na shiy, ə kə ghəshiy ya ghən tsa shi va kwəma, mba'a ghəshi kəsəvə sləni shi bekir dəvə ya hwəmba.

¹² Ma ntsaa kəəti mbəzliy 'wa kwal vay, kwətiŋ di na mali və, mba'a ghəci sənay kəsəvə ndərazhi ci lə nihwəti mbəzli kəghi tsa ci wəzə.

¹³ War mba'a kə ghəshi ghəratı sləni shi va wəzəy, ta ha'wə dza mbəzli ti shi, ka falshi. A ghəshi taa mbay gəzə kwəma kaa mbəzli, dzəkən nəw kwal Hyala tsa jakayəmmə va lə Yesəw *Kəristəw kala hazləni ma.

Shiy gwəra dikə ni cikəvərimmə Hyala

¹⁴ Ya tsəgha tsasliŋee zliya nay, mbə bərkə dza nzee ta kwəmə lə gha kwa kwəma jəw.

¹⁵ Ya ə dzee tsəhəra ma tanŋəy, ta kəətitəŋa dza zliya na, ta mbə ghaa sənay njasa təbə nzəy tsa mbəzli Hyala. Ma mbəzli Hyala va gəzə yay, ghəci na jakəva tsa mbəzliy nəw Yesəw lə Hyalaa bəpə piy. Mbəzli Hyala vay, ghəshi na shiy kəsəvə kwəma Hyala katan katan, njasa ka shəl vaa nza.

¹⁶ Ma kwəma Hyala va niy nza mbəmbə nay, a Hyala cikəvərimməə dzəti ngwəla nana ki. Ghwəmmə gwanamməy, a ghwəmmə sənata: Ma sa səəkəy Kəristəw dzəti hidiy,

---

3:11 3:11 Tit 2:3   **3:15 3:15** Ef 1:23; 2:19-22   **3:16 3:16** Mt 28:18-19; Mk 16:19; Zhj 1:14; SləniKY 2:33; Ef 1:20-21; Flp 2:6-11; Kwəl 1:6, 23; 2Tim 4:17

mba'a zhəghəy nja ndə ngəri tsa gwanay tsa.
 A *Safə tsa Hyala dəwdəw tsa cikəvəri
 njasa nza naa ntsa slar tsa,
 mba'a ka kwal Hyala nay,
 mba'a mbəzli gəzanshi kwəma ci
 kaa mbəzli tə hidi gwa'a gwa'a,
 mba'a mbəzli banavə nefer shi ya pa' kwəmafaba
 tə hidi,
 mba'a Hyala kafəghə dzəmə ghwəmə,
 mba'a kwəmavə shəndəkə tsaa gwəramti.
 Kwəma vay, kwəma dikə na tərəŋw. Ghənzə
 cimmə na kwal tsaa nəw Hyala.

4

Ka bəni dzərvə kaa mbəzli

¹ A *Safə tsa Hyala dəwdəw tsa gəzəkə bazhə
 bazhə, ma ge'i ghala kwa kərnī vəghwəy, ta zlay
 nəw kwal Hyala dza nihwəti mbəzliy dza, kə.
 Ka dī fəti ta kwəma dzərvə dzərvə na, ka nəw
 kwəmaa səəkə va hyeler.

² Ka slasla dzərvə lə gəzə kwəma bakə bakə ni
 va dza naa ngədfəhwəshi. Ma mbəzli vay, ha'wə
 kwa mətəsəshiw, cəke' pənishi ghəshi, kwəma
 tifaə tsə'wə mbə nefer shiw.

³ Ma kə mbəzli vay: Wəzə na ndəə bə maliw,
 kə ghəshi. Zhini ma kə ghəshi fa na: Wəzə
 na zəmə nihwəti shi zəməw, kə ghəshi. Ma na
 Hyala nanzə kiy, ta zəməshi mbəzli ngati na shi
 zəmə va. Va mbəzliy banavə nefer shi kaa Yesəw
 *Kəristəw, shiy sənata na katanə na kwəmay, war

4:1 4:1-11 1:10 4:1 4:1 2Tim 3:1 4:3 4:3 bəva: 1Kwər 7:1;
 zəmə shi zəmə: Ghava 9:3; Rm 14:2; Kwəl 2:21; Ebr 13:9; mənī
 'wəsa kaa Hyala: Rm 14:6; 1Kwər 10:30

mənti ma ghəshi 'wəsa kaa Hyala na, war ka zəmə shishi kala kwəma tifa.

⁴ Sa nzanay, wəzə na shi ngati Hyala gwanashi. Nihwəti shiy mbə shi gar ndərəshi, mənti ma məndi 'wəsa kaa Hyala ti shiw.

⁵ Wəzə dəwdew na shiy ya nimaba, sa gəzəkə Hyala tsəgha, mba'a sa ka ghwəmmə cə'wakən cə'wə kən shi.

Ndə ghəra sləni tsa Yesəw *Kəristəw wəzə tsa

⁶ War mba'a pə gha bananavəshi kwəma va njasa gəzanee va kaa ngwarməhimmə mbə nəw Yesəwəy, ghalaba na, ta nza dza ghaa ndə ghəra sləni tsa Yesəw Kəristəw wəzə tsa. Ta sənay dza məndi ntsa təhə təhə tsa nza gha kwa kwal Hyala, kə məndi, sa nzana mba'a gha banavə nəfə tsa gha kaa Yesəw, lə sa ka ghaa nəw kwəma katan na va bənivə gha.

⁷ Ka fafa kwemer jiji gəmgəm ni va təbanta ma kaa Hyala gha ma. Ə pə ghaa bəni məni kwəmaa təbanta kaa Hyala, ka dza kwa kwəma kwa kwəma li.

⁸ Kəsli bali ta kwərin vəgha ghay, wəzə na, nanzə kiy, ka kəti ndə na tərəhwəw. Ma jihəva ta sənata kwəma Hyalay, ava ghənzə na saa kəti ndə tərəhw. Sa nzanay, ka kəti ndə ta nzəy tsa tə hidī sənənva, zhini ka kəti ndə ta nzəy tsa ci mbə vəghwə tsaa dzaa səkə taa dza.

⁹ Ava ghənzə na kwəma katan na, wəzə na mbəzli zləbavə lə nefer shi gwanashi.

¹⁰ Va tsøgha ghøra ghwømmø sløni lø børci, ka jihøva, sa nzana mba'a ghwømmø fakøn møhørlì ghwømmø køn Hyalaa bøpø piy. Ghønzø saa mbølitì mbøzli gwanashi, gaw na mbøzliy ßanavø nefer shi kaa Yesøw.

¹¹ Ava ghønzø na kwøma ka gha ßananshi kaa mbøzli wøzø.

¹² Əntaa gha dzaa zløba ndøø ndøरण sa nza ghaa zøghwøņa, kə ma. Ə pø gha møniņa ka ntsa katan tsa, saa canshi kwal tsa wøzø tsa kaa mbøzliy nøw Yesøw. Wøzø kə kwøma gøzø gha søvøri mbø miy tsa gha, wøzø kə nzøy tsa gha, a pø ghaa dī nihwøti mbøzli, ə pø gha ßanavø nøfø tsa gha kaa Hyala, war dewardew kə nøfø tsa gha ya hwømba.

¹³ Ə pø ghaa jihøva ta janganshi kwøma Hyala kaa mbøzli, ka gøzanshi kwøma Hyala, war ka canshi kwøma pa' tø vøghwø tsa dzee sækø ti.

¹⁴ Əntaa gha sawa børci ndaņa *Safø tsa Hyala va ta ghøra sløni va li ma. Ghala pøtsa gøzaņa ka gøzø kwøma Hyala va møni sløni va, lø ghala vøghwø tsa fakøn møtikwøkwøvø va dividivi køn gha kwømavø gha børci va.

¹⁵ Ava ghønzø na sløni ka gha jihøvaa dzømbø ghøra nzø lø nøfø tsa gha kwøtiņ, ta mbø mbøzliy nay njasa dza gha kwa kwøma kwa kwøma mbø ghøra sløni Hyala.

¹⁶ Møni tø gha møhørlìy dzøkøn dza gha kwa kwal Hyala, lø dzøkøn shi ßananshi gha kaa mbøzli. Ka nøw lø møni tsøgha kala dali ma

ya hwøm̄ba. Mba'a pə ghaa mən̄i tsəghay, ta mbəl̄ivə ghən tsa gha dza gha lə mbəzliy fa kwəma gha ta gwa'a.

5

Njasa ka gha mən̄i kwa kwəma mbəzliy nəw Yesəw *Kəristəw

¹ Mba'a pə ghwəy lə pəhal zaləy, əntaa gha dzaa nabə lə gwəlan̄ ma. Sahə pə gha dzaa gəzanci kwəma, njasa gəzə gha kaa dən̄a. Mba'a pə ghwəy lə gwəlay, nja kaa ngwarmən̄a pə ghaa gəzanshi kwəma.

² Kaa pəhepəhir mi'i pə gha d̄i gəzə kwəma na, ka gəzanshi nja kaa məhin̄a. Ma kaa mekwikwi mi'i b̄a na, nja kaa zhaməhin̄a, lə nəfə tsa d̄ewd̄ew tsa pə ghaa gəzanshi kwəma, kala nahwəti zəzə kwəma t̄ib̄a.

³ Ha'wə tə gha tə mi'i mbəreketi kama ni shi mbəzli ti shi, mba'a gha kəsəvəshi wəzə.

⁴ Mba'a kə ndərazhi va mi'i mbəreketi, ya kəhəhita na ghəshiy, a kə ndərazhi va taa bən̄ivə nəw kwal Hyala lə mən̄i wəzə hwər pərba kaa mbəzli kəghi tsa shi di. A kə ndərazhi va kəsəvə mbəzli shi dikə dikə ni njasa niy kəsəvəshi mbəzli shi va dikə dikə ni kwatan̄a kwərakwə. Ava ghənzə na naa təbə kwəmava Hyala.

⁵ Ma mali mbəri kwətita na, kala ndə ti gar kəətiy, war dzəkən Hyala kə dzaa fakən nanzə zəzə kwəma, ka cə'wə havəghwə lə həvir gwa'a, nza Hyala mbəə kəəti.

⁶ Ma nahwəti mali mbəriy nza va, ka məni shi dī vəgha nzəy, məti məti na kwa kwəma Hyala ya tsəgha na mbə piy.

⁷ Ava ghənzə na kwəma ka gha zazanshi kaa mi'i mbəreketi, vantaa cəm nza dzar kwa kabaka shi.

⁸ War mba'a kə ndə kala tsəva kən ngwardəhiy, kwatama mbəzli kəghi tsa ciy, a tsava ndə zlay kwal Hyala. Wəzəba ntsaa yivə ma Yesəw na kən tsava ndə tərəḡw.

⁹ Mba'a pə ghaa dī dāhə slənedemer mi'i mbəreketi ta kəətishiy, maliy tanəti piya kwan mətsəkə, kwətiḡ səda ghənzə səəkə ta zal ghala yakə məndi pə gha taa dāhə.

¹⁰ Təbə na dibay, mali ka fal məndi, tə sləni nzə wəzə na ghəra na, saa iti ndərazhi nzə kwa kwal tsa wəzə tsa. Mba'a kə ka məlmə tsəhəshi kəghi tsa nzə na, mba'a sənay ka'wəshi wəzə, ka yabanshi shidshid mbəzliy nəw Yesəw. Ka kəəti mbəzli tə ngəra'wə, war sləni wəzə na ghənzəə məni. Ma ghalabay, nza gha dāhə slən tsa nzə ki.

¹¹ Ma na mi'i mbəreketi ndərazhishi ni diy, əntaa gha dāhə slənedemer shi na nashi ma. Sa nzanay, a ghəshi dzaa zhiniy dī bə tsahwəti zal, ka ghəshi dza na, mbərkə ghəshi zlay nəw Yesəw.

¹² Mba'a kə ghəshiy məni tsəghay, ta bənsi fəti dza Hyala. Sa nzana kala zhini ghəshiy mənti shiy gəzəkə ghəshi mənishi kaa Hyala.

¹³ Zhini ba, sa ka gha dāhəti slən tsa gəla mi'i tsəgha ni va ya kala dza ghəshiy bəhwə zaləy, ta

kəslimbə ghən dza ghəshi mbə tətəwrə, ka dzar kəy ghyeghyer mbəzli, kala ghəra ma sləni. Shiy gwəra dikə ni dibay, ka miy dza ghəshiy nza. Ka njafənjafə miy ta mbəə sənata kwəma mbə nefer mbəzli, ka ghəshi dza na, ka zhananshi kwəma njədīvə ghəshi va kaa nihwəti mbəzli.

¹⁴ Va tsəgha dəe mi'i mbəreketi ndərazhishi niy zhiniy bə nihwəti zhər, ka ya ndərazhi, ka ndəghwə ghi tsa shi. Ma tsəgha kiy, ka dza ka mbəz ghwəmməə kwəmavə kwal tsa gəzə kwəma gəmgəm naa dzəkən ghwəmməw.

¹⁵ Ma gəzee kwəma va tsəghay, sa nzana mba'a nihwəti mi'i mbəreketi ndərazhishi ni va zlay nəw Hyala, ta nəw *ndə jaka tsa Hyala.

¹⁶ Mba'a kə mali tifa mbə nəw Yesəw ghənzə, lə mali mbəri mbə manhitay, ə kə dzaa kəəti. Əntaa ghənzə zlatanavəshi sləni va kaa mbəzliy nəw ma Yesəw ma. Ma tsəgha kiy, nza mbəzliy nəw Yesəw kəəti kwataka mi'i mbəreketi kama ndə ti shi.

¹⁷ Ma ka 'wa kwaləə kəsəvə ghəra sləni wəzə na kwa jipə mbəzliy nəw Yesəwəy, a pə ghwəy fa kwəma və shi, aa təbə məndiy ha'wə ti shi, ka wanshi zhəmə taŋ kaa ni gwanashi ni, kwatama niy tsəva lə gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli, lə ka bənipə shiy.

¹⁸ Sa nzanay, tsəgha gəzəkə Zliya Hyala. Ma kəy: Mba'a pə gha kəsəvə slay ta ghəra sləni mbə hay, əntaa gha pəhə shiy dzəti miy shi vantaa ghəshi pərə ha va ma, kə. Zhini ma kə

ba na: Aa təbə məndiy wanci zhəmə ci kaa ndə ghəra sləni, kə.

¹⁹ Mba'a kə ndə səəkəə pati ləvə ta ntsaa 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəw va gha, kwətiy kə kala mənti ghəshi gar bakə, ya gar mahkan, ta ndəgha fəti ta kwəma vay, əntaa gha zləba kwəma ci va ma.

²⁰ Mba'a kə ndə mənti *kwəma jikir nay, ə pə gha iti kwa kwəma mbəzli gwanashi, ta mbə nihwəti mbəzliy tərmbə vaa hazləni va məni kwəma jikir na kwərakwə.

²¹ A Timote, ə cə'wəŋee, kwa kwəma Hyala, lə kwa kwəma ka kwal nzə, lə kwa kwəma Yesəw Kəristəw. Məni shiy niy gəzəŋee na, əntaa gha təra ghalaa dzəmbə mbəzli ghaa ishi ma. War yəmshi pə gha taa nighə mbəzli gwanashi.

²² Əntaa gha dzaa diva ta fə dəvəə dzəkən ndə, ta ghəra sləni ghəci kwa jipə mbəzliy nəw Yesəw ma. A pə gha dzaa naghamti nzəy tsa ci wəzə, ka gha gha ti. Sa nzana, mba'a pə gha tivə ndə tsəgha lə ghənəy, sa ka na mənti kwəma jikir na na, dzəkən gha dza naa zhəghakənvata. Ndəghwə tə gha ghən tsa gha wəzə, mba'a gha məniŋa ka ntsa dəwdəw tsa.

²³ Əntaa gha dzaa sa kwataka yam ngəri ma. Sa tə gha tay jəw jəw, va hwər tsa gha va gagaŋa, nza gha mbəə kwəməvə gəna'a.

²⁴ Nihwəti mbəzliy, kar məndiy nay jikir tsa məni ghəshi bazhə bazhə, ya məndi ghwəla ta bəsə ngwəvəə dzəkən shi. Na na nihwətiy, war

løy hwəm mēndi basanakənsi ngwəvə, ka tsa shi jikir civaa dzəti ngwəla.

²⁵ Ma na sləni wəzə na məni mbəzliy, nza'jəw ka mēndiy sənata. Ya kala sənata mēndi kyanwkyanwəy, fəcahwəti na, ta sənata dza mbəzli. Va tsəgha gəzəŋee, pərba nzəy tsa ndə pə gha dzaa naghanti di, ka gha gha ti ndə ta sləni, pən.

6

¹ Ya nimaba mevivi kwa jipə mbəzliy nəw Yesəwəy, ə kə ghəshiy dāŋshi fəti wəzə kaa mbəzliy sləkəshi. Va nəghətaa mēndi dzaa sawa slən tsa Hyala, ka ndərə shi bananshi ghwəm va kaa mbəzli.

² Mba'a kə ndəə mava tsa ntsaa nəw kwal Hyalay, əntaa mava dzaa ni, yəmyəm nza ghəy li sa nza ghəy ngwarməmə mbə nəw Yesəw li, kə, kala di ma fəti va ntsa ci dikə tsa ma. War ə kə dzaa mətəhə ghəra sləni ci wəzə wəzə, sa nzanay, mbəzli shi va dikə dikə ni na, a ghəshi banavə nefer shi kaa Hyala kwərakwə, ka məni kwəma wəzə na kaa mevivi shi diba. Bananshi kwəma va kaa mbəzli, ka gəzanshi a ghəshi məni tsəgha.

Mbəzli ka bənipə shi gəmgəm ni lə ka bənipə shi slar ni

³ Mba'a kə tsahwəti ndə ghavə bənipə nihwəti shiy kwətishi kala kama ghəshi yəm lə na katanə na va kwəma banavəmmə Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw, zhini kala kama ghəshi yəm lə shi

bəni ghwəmmə kaa nihwəti mbəzli kwa kwal Hyalay,

⁴ ghən tsa ciy kəli tsava ndə gəməy. Shi sənashi na tibaw, gwa'a na va zəlghwə kə ghəpə, kala kərə ma li, war ka məni miy lə mbəzli ta nihwəti kwemer ghəngħən ghəngħən. Ka kwəma ci va dza na, mba'a bəkə hərəhə, lə 'wanə mba'a dəghar, mba'a zəzə kwəma gəmgəm naa dzəkən mbəzli.

⁵ Ka ghəshi dza ki na, ka dzar lə ngərə ghəpə kwa kwəma kwa kwəma. Sa wana nza na tsəghay, sa nzana məhərli jikir na sa mbə ghən shi, kala sənata na katan na kwəma ghəshi ghwəla. Ma kə zəzə kwəma shiy, war mba'a pə ghwəmmə mbə nəw kwal Hyalay, ta kwəmavə gəna dza ghwəmmə, kə ghəshi.

⁶ Na katan nay, ma ntsaa nəw kwal Hyalay, ndə shiy tsa tərəjw tsa na, war kama nəfə tsa ci mbə vəshi ta ni və shiy.

⁷ A ghwəmmə sənay, dirəjəmmə səkə ghwəmmə dzəti hidfi, kala shiy ta dəvə ghwəmmə. War njasa səkə ghwəmmə vay, tsəgha dza ghwəmmə zhiniy zhammə kala shiy ta dəvə ghwəmmə difa.

⁸ Ghənzə tsəgha mba'a pə ghwəmmə kwəmavə shi zəmə, mba'a shiy paa dzəkən ghən tsa ghwəmməy, mək na niva tə ghwəmmə.

⁹ Ma na mbəzliy dfi mənishi ka ka shiyəy, a *ndə jaka tsa Hyala dzaa ngəfəhwəshi ta məni

---

6:4 6:4 1:4; 6:20; 2Tim 2:14   **6:5 6:5** Zhj 10:12; SləniKY 20:33-34; 1Tes 2:5; Tit 1:11; 1Pi 2:14; 5:2   **6:6 6:6** 4:8; Flp 4:11; Ebr 13:5   **6:7 6:7** Zhəwbə 1:21; NdəSən 5:14   **6:8 6:8** Fir 30:8-9

war shi səkwa hwətəl tsa shi ti shi, kala mēni ma mēhərli ta shiy dzaa laɗamti nzəy tsa shi, ka zamtishi.

¹⁰ Di gənay, ghəngħən ghəngħən ka naa ɓanakə *kwəma jikir na kaa ndə. Nihwəti mbəzli ɗaŋ zlay na nəw kwal Hyala sa ɗi ghəshi gəna tərəjw. War ka sa ngəra'wə ghəshi va kwəma va mbə nefer shi ki.

Pəl mbə gəzanci kwa kərni kwəma kaa Timote

¹¹ A na na gha gha ntsa Hyalay, ə pə ghaa ya ghən tsa gha va gəla ni tsəgha ni va shi jikir ni. Ə pə ghaa pəla mənija ka ntsa slar tsa kwa kwəma Hyala, ə pə gha nəwvə kwal Hyala wəzə wəzə, gwanay pə gha ɓanavə nəfə tsa gha kaa Hyala ya hwəmɓa. Di pə ghaa ɗi mbəzli gwanashi, ka sə'wa kwəma, mba'a gha mənija ka ntsa wəzə hwər tsa.

¹² A pə ghaa jihəva ta nəw kwal tsa *Kəristəw lə nəfə kwətij. Ə pə ghaa fə ghən ta piy tsaa kəɗi ma. Sa nzanay, a Hyala harvəŋa ta ɓəŋa piy tsa va ghala vəghwə tsaa niy gəzəkəvəri gha va kwa kwəma mbəzli ɗaŋ, mba'a ghəshi sənay njasa ɓanavə gha nəfə tsa gha kaa Kəristəw.

¹³ Avee gəzaŋa kwa kwəma Hyalaa ɓanavəshi piy kaa shi tə ghwəmə gwanashi, lə kwa kwəma Yesəw Kəristəw tsaa gəzəkəvəri kwəma katan na va kwa kwəma ngwəmna Paŋwəsə Pilatə.

¹⁴ Di fəti ta mēni kwəma gəzaŋee na mēni nzə, ka zlata nahwəti gha mbə ya kwətij ma. Vantaa mbəzli zəmə mətsəni gha lə kwəma jikir na.

Tsəgha pə ghaa məni pa' fəca dza Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw zhəghəvaa zhikə.

¹⁵ Vici dza naa zhəghəvaa zhikəy, ge'i lə vəghwə tsa bərkəti Hyala dza naa nza. Hyala vay, a bərçi vəə dzəkən shiy gwanashi, ghənzə na Hyala kwətita, və ghava təfə miy dzəkən mbəzli. Ghənzə məni na mazəə dzəkən mezhizhə gwanashi, zhini ghənzə sləkə mbəzliy sləkəpə.

¹⁶ Hyala va kwətita na kwa va tə ghwəmə. Pətsa nzəyta na tiy, waŋ pi tsaa baməpə tərəŋw na, kala mbə ndəə tsəhəy ti. Ndə tifa mba'a səkəkə nataw, ndə tifa mba'a dzaa nata dibaw. Ə kə məndiy fal Hyala ghənzə sa nza shəndəkə və lə bərçi ta kwa ndimndim jiji. *Amin.

¹⁷ A Timote, ə pə ghaa gəzanshi kaa ka shiy tikə tə hidī, əntaa ghwəy dzaa məni fəgə, ka kəli ghən, ghəy ghəy ka shiy na ghəy ki, pə ghwəy ma. Əntaa ghwəy dzaa fəy ghən ta gəna va ghwəy ta məntəŋwəy ghənzə ya namaba kwəma ma, pə gha kaa ngəshi, sa nzanay, sənay ghəshi nda nza gəna shi va zataw. Wəzəba dzəkən Hyala kə ghəshiy fə ghən tsa shi, ghənzə saa bəmmə shiy tərəŋw dalala, ta mbə ghwəmməə vəshi li shi.

¹⁸ Ə pə ghaa gəzanshi a ghəshi məni kwəma wəzə na, ka məni tərəŋw. Ə kə ghəshiy vəli lə gəna shi va, lə nəfə tsa wəzə tsa, ka təhə kaa nihwəti mbəzli.

¹⁹ Mba'a kə ghəshi mənti tsəghay, shi və shiy

mbələy ghəshi ta kwa kwəma tə pətsa wəzə tsa dza shiy mbay ma yidəhwəshi. Ghalabəy ta kwəməvə piy tsa katan tsa dza ghəshi.

²⁰ A Timote ə pə gha kəsəvə sləni fambəna Hyala na mbə dəvə gha bekir dəvə. Ə pə ghaa ndəghwə ghən tsa gha va gəəzə kwəma gəmgəm na va səəkə ma va Hyala. Ndəghwə ghən tsa gha va mbəzliy ni va: A ghəy sənashi shiy, kə ghəshi, mbalaa dzərvə ka ghəshiy bəni kaa mbəzli.

²¹ Ma gəzanee kwəma va tsəghay, sa nə nihwəti mbəzli, a ghəy sənashi shiy, kə ghəshi, dzəghwa mbərəkə ghəshi zlay nəw kwal Hyala. Ava tifa kərayee, nza gha nza ki. Nza Hyala məntənwəy wəzə hwər tsa nə.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3